

nover, som jeg har nævnt, og i Syd-tyskland findes de. Sydtyskland har jo altid været mere demokratisk i hele sin Fremtræden, og det er derfor naturligt, at de sociale Reformers væsentlig opstaa og fremmes i de sydtyske Stater; Bayern, Württemberg, Baden og Hessen-Darmstadt. Her i Danmark have vi saa at sige mærket den samme Udvikling, men naturligvis kun under noget mindre Former.

Vor Næringslov af 1857, der traadte i Kraft 5 Aar efter i 1862, havde i sin Fremkomst ganske de samme Følger, som Næringsfriheden havde i Tyskland. Ogsaa her vedblev Arbejderne, men kun for en Del, at holde sig til deres Fagsygekasser. Det medførte i nogen Tid, at der var en Del Forbindelse imellem dem, men ikke ret længe, de allerfleste splittedes som Avner for Vinden, der var ingen Organisationer, man prædikede den frie Konkurrences Evangelium. Det skulde nu give alle Mennesker Muligheden for at blive velstaaende, at de fik Lov til at røre sig frit. Det har vist sig at være en gruelig Skuffelse, vi ere nu beherskede af den frie Konkurrences Karikatur, som hedder „Ringe“. Ogsaa herhjemme har været et vist Træk; dog ikke saa meget paa Ørner som i Jylland. Jeg mindes fra min Barndom, at der gik en Vittighed — for det skulde det være — om en Dreng, der sagde til sin Moder: „Muer, luk æ Daer i, der kommer en Bos“. Det var denne „Handwerksbursche“, som man var saa bange for; og der kan være noget om, at deres Selskab ikke altid var saa godt, som det kunde være. Men jeg tror, at der som saa mange andre Steder var Haandværkssvenden uberettiget kommen i Vanry. Det kan naturligvis noget være kommet af, at Trækket Syd fra strakte sig over Grænsen ikke mindst, da Hertugdømmerne hørte til Danmark, saa at vi havde mere af det i Jylland den Gang. Men i vore Dage ere „Vagabonderne“ Folk af en ganske anden Oprindelse. De allerfleste af dem ere netop Fabriksdrengene, der kastes ud paa Markedet uden at kunne noget og organiserede Arbejdere. De organiserede Arbejdere tages under Armen af deres Organisation, idet de allerfleste af dem have Arbejdsløsheds- og Rejseunderstøttelseskasser, der holde de organiserede Arbejdere oppe, i hvert Fald i en vis Tid, og tage det værste Skrald af for dem.

Denne Løshed i Forholdene medførte, at der udenfor Arbejdernes Kreds opstod en Bevægelse for at raade Bod paa Løsheden. Man saa, at det, at Arbejderne gik

og ikke kunde faa noget at bestille, for manges Vedkommende udartede, idet Opholdet paa de forskellige Herberger ikke var det bedste for dem. Det, det kom an paa for Herbergsfaderen, var ofte kun at faa Penge ud af Lommen paa den paagældende, medens det interesserede ham mindre, hvordan det gik med ham. Og saa oprettedes de saakaldte Haandværkssvender-Rejse- og Sygeforeninger. Disse Rejse- og Sygeforeninger have efter min Mening gjort overordentlig meget godt, de ere noget tilsvarende de kristelige Herberger i Tyskland, maaske knapt saa pietistiske, i hvert Fald ere de ikke alle Steder lige saa pietistiske, men nogle Steder har der nok været lidt om det. Og disse Rejseforeninger, som støttedes moralsk af Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk, havde deres egen Bestyrelse, men nød ogsaa Statens Günst, idet der aarlig tilskydes 6,000 Kr. til denne Organisation og dens Hjælp. Den har taget noget af Skraldet af, saa at Overgangen hos os er bleven nogenlunde lempelig, netop ved Hjælp af Svendehjemmene, Men den saakaldte Rejse- og Sygeforening har i lang Tid ikke forstaaet sin Besørgelsestid. Den lededes udfra Principper, der ikke kunde siges at være moderne. Man mente, at naar der var Strejke et Sted, var det en Arbejders Pligt at tage Arbejde paa det paagældende Sted, og da man ogsaa hævdede dette i flere af de lokale Rejseforeninger, opstod der et spændt Forhold mellem dem og de fagorganiserede Arbejdere, som førte med sig, at Rejseforeningerne efterhaanden mistede de fleste af deres Medlemmer. Saa optoges der et Samarbejde mellem Fagorganisationerne og Rejseforeningerne, og nu gaar det fortrinligt, idet det nu er slaaet fast, at der under normale Forhold ikke maa nægtes en Arbejder Rejseunderstøttelse, naar der ikke kan anvises ham Arbejde, og ved „normale Forhold“ forstaaer man, at der ikke maa være Konflikt det paagældende Sted mellem Arbejdere og Arbejdsgivere. Derfor tog Medlemsantallet til igen i Rejseforeningerne, og der er nu det bedste Samarbejde mellem dem og Fagorganisationerne.

I Tyskland har man altsaa gennem-gaaet en Udvikling, hvorved det er blevet gjort muligt for Arbejdere at sikre sig Hjælp, naar de ere paa Rejse og ere arbejdsløse, og i ikke mindre Grad har det været Tilfældet her i Danmark. Her omfatte Fagorganisationerne jo en større Procent af Arbejderne end i noget andet Land,